

Slovenski center za raziskovanje samomora (SCSR)

V letu 2011 smo v okviru **Primorskega inštituta za naravoslovne in tehnične vede (UP PINT)**, ki se bo v prihodnjih mesecih preimenoval v **Inštitut Andreja Marušiča**, ustanovili Slovenski center za raziskovanje samomora, **prvi tovrstni center pri nas**.

Pobudnik ustanovitve je bil prof. dr. Diego De Leo, ki je v spomin na delo pokojnega kolega izr. prof. dr. Andreja Marušiča in z namenom nadaljevanja njegovega dela, predlagal ustanovitev samostojne enote znotraj inštituta, t. j. »Slovenski Center za raziskovanje samomora« v angleškem jeziku »Slovenian Centre for Suicide Research« (SCSR). Z ustanovitvijo centra sta naslovljena **preučevanje in preprečevanje samomora kot bistveni temi klinično-raziskovalnega dela**, s katero se ena izmed raziskovalnih skupin na inštitutu v ukvarja že nekaj let. Zato je center že ob nastanku **vključen v evropske in nacionalne projekte ter pobudnik številnih inovativnih pristopov v suicidologiji**. Na ta način uresničuje tako svojo **vizijo »zagotavljati visoko kakovostne raziskave za boljše razumevanje in razlago samomorilnega vedenja, kar bo prispevalo tako k preprečevanju samomorov kot podpori bližnjim ob izgubi zaradi samomora«** kot tudi **cilje**:

- Zmanjševati stopnjo samomorilnosti v Sloveniji;
- Učinkovito preprečevati samomorilna vedenja – tako s smrtnim izidom kot brez njega;
- Uporabljati široko paleto visoko kakovostnih raziskovalnih metod za boljše razumevanje in razlago samomorilnega vedenja;
- Izvajati raziskave na način, ki je multidisciplinaren, na več ravneh in upošteva kulturne razlike;
- Zagotavljati učinkovite intervencije in možnosti zdravljenja tako za preprečevanje samomora kot podpori bližnjim ob izgubi zaradi samomora;
- Prizadevanje za odpravljanje stigme, povezane s samomorilnim vedenjem;
- Razširjati najboljše razpoložljivo znanje na področju samomorilnosti med strokovno in laično javnostjo;
- Zagotavljati izobraževanja in usposabljanja tako univerzitetnih študentov kot druge zainteresirane javnosti;
- Sodelovati v nacionalnih in mednarodnih združenjih;
- Prispevati pri implementaciji in vrednotenju nacionalne strategije za preprečevanje samomora;
- Postati priznano središče za raziskovanje samomora tako na nacionalni kot mednarodni ravni.

Center **vodi prof. dr. Diego de Leo**, ki ga mednarodni strokovni in znanstveni krogi na področju preučevanja suicidologije uvrščajo med **enega od petih vodilnih svetovnih strokovnjakov na področju preprečevanja samomora**. Leta 2007 je pridobil tudi najvišji v svetu priznan akademski naziv, in sicer **»Doctor of Science«**. Prof. dr. Diego de Leo kot profesor psihiatrije predava na **Griffith University v Brisbaneu v Avstraliji**, kjer vodi tudi Centra za raziskovanje in preprečevanje samomora. V okviru svoje zaposlitve na Univerzi na Primorskem pa deluje na članicah **UP FAMNIT in UP PINT**, med drugim, kot vodja temeljnega projekta **»Uvajanje novih intervencijskih pristopov za zmanjševanje samomorilnega vedenja«**, ki ga financira ARRS in projekta **»Zadnji stik z zdravstvenim delavcem: Kaj je spregledano?«**. Za svoje delo je Prof. Diego De Leo prejel številne **svetovno priznane nagrade**. Kot član uredniških odborov aktivno deluje pri številnih uglednih znanstvenih revijah; v svoji karieri je bil recenzent 25 svetovnim strokovnim revijam s področja psihiatrije, medicine, javnega in duševnega zdravja ter samomora in mnogim evropskim založniškim hišam. Svojo prepoznavnost v svetu zagovarja z izjemno bibliografijo in članstvi v odborih, centrih ter organizacijah, ki imajo velik pomen v znanosti.

Prof. De Leo je tudi **pobudnik in ustanovitelj Svetovnega dneva za preprečevanje samomora**, ki ga je osnoval pod okriljem Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) v času svojega predsedovanja Mednarodnemu združenju za preprečevanje samomora (International Association for Suicide Prevention, IASP). Svetovni dan preprečevanja samomora je bil tako prvič organiziran na 22. Kongresu IASP v Stockholmu, 10. septembra 2003, od takrat pa ga obeležujemo po vsem svetu.

Slovenski center za raziskovanje samomora svoje cilje že uresničuje s sodelovanjem v nacionalnih in evropskih projektih. Tako v septembru nadaljuje z izvajanjem projekta **Reševanje in opolnomočenje mladih življenj v Evropi – SEYLE** (Saving and Empowering Young Lives in Europe: Promote Health through prevention of risk-taking and self-destructive behaviours). Preventivni projekt **promocije zdravja mladostnikov** na osnovi preprečevanja tveganega in samouničevalnega vedenja poteka preko različnih intervencij pod vodstvom koordinatorke projekta Vite Poštuvan, v katerih sodeluje skoraj **1.200 slovenskih dijakov** (v drugih evropskih državah pa več kot 11.000), deluje še posebno na področju preprečevanja samomorilnega vedenja med mladimi. Namen projekta, ki ga podpira Evropska komisija, je pridobiti podatke o duševnem zdravju in življenjskem slogu mladostnikov, identificirati dejavnike tveganja za duševne motnje pri mladih ter izboljšati ozaveščenost o duševnem zdravju med dijaki in osebami, ki so z njimi vsakodnevno v stiku. (več o projektu: www.seyle.eu). Evropska komisija podpira tudi projekt **OSPI (Optimizacija programov preprečevanja samomorov in njihova implementacija v Evropi** - Optimizing Suicide Prevention Programs and Their Implementation in Europe), katerega cilj je članicam EU zagotoviti tako na dokazih osnovane programe preprečevanja samomorov kot tudi materiale, instrumente in priporočila za njihovo izvedbo ter evalvacijo.

V letošnjem letu je bil na Ministrstvu za zdravje RS sprejet projekt **»A (se) štekaš?«** Preko integrativnega pristopa delavnic za dijake, informacij za starše, izobraževanj za učitelje in šolsko osebje ter sodelovanja s svetovalno službo bomo **opolnomočili dijake, starše, šolsko osebje** (vključujoč osebje, učitelje in posebno svetovalne službe). Na ta način bomo mladostnikom približali tematiko duševnega zdravja, jim predstavili načine in orodja za spoprijemanje z življenjskimi situacijami, staršem ter šolskemu osebju (posebno svetovalnim službam) pa bomo predstavili različne oblike pomoči, aktivnosti in orodja tako za prepoznavanje mladostniških stisk kot tudi pomoč.

S strani Javne agencije za raziskovalno dejavnost RS (ARRS) je financiran raziskovalno-intervencijski projekt **Uvajanje novih intervencijskih pristopov za zmanjševanje samomorilnega vedenja v Sloveniji**, ki se osredotoča na osebne izkušnje s samomorilnim vedenjem, uvajanje novih intervencijskih pristopov za ranljive skupine in izobraževanje pomembnih poklicnih skupin za preprečevanje samomorilnega vedenja (novinarji in novinarsko poročanje o samomoru ter policijo). Namen projekta je razširiti in dopolniti poznavanje dejavnikov tveganja, varovalnih dejavnikov in nekaterih učinkovitih intervencij, pri čemer je posebna pozornost namenjena kontroliranju različnih pokazateljev recesije kot možnega dejavnika. Del projekta je tudi **študija Individualne izkušnje s samomorilnim vedenjem**, ki je na natečaju za licenco programske opreme, namenjene kvalitativni analizi podatkov ATLAS.ti, **prejela nagrado za najbolj inovativno ter koristno trenutno izvajano raziskavo**. V okviru obeležitve Svetovnega dne preprečevanja samomora pa znotraj projekta pripravljamo **izobraževanje policije oz. policijskih zaupnikov** za boljše poznavanje in soočanje s to problematiko.

Več informacij o centru:

Asist. Vita Poštuvan (namestnica vodje, SCSR): vita.postuvan@upr.si, 030 325 717